

ELS AMICS D'EUROPA

PUBLICACIÓ QUINZENAL

ÒRGAN DEL «COMITÉ D'AMICS DE L'UNITAT MORAL D'EUROPA»,

A BARCELONA I DELS SEUS ADHERITS I COL·LABORADORS

N.º 14

SEGONA QUINZENA DE ABRIL

1918

L'UN CONTRE TOUS

«Ces pages son détachées d'un roman-méditation (l'histoire d'une crise d'âme), qui n'est pas encore achevée et qui s'intitule: L'un contre tous. Ce titre, qui s'inspire, en en retournant les termes, de celui de la Boétie: Le contr'un, ne doit point donner à penser que le sujet soit l'opposition d'un seul homme à tous les hommes, mais la lutte, aujourd'hui urgente de la conscience individuelle contre la conscience grégaire—de l'âme libre contre le troupeau....

R. R.

PRÉFACE (extraits)

Le sujet de cette œuvre n'est pas la guerre, bien que la guerre la couvre de son ombre. Le sujet de cette œuvre est l'engloutissement de l'individu dans le gouffre de l'âme collective. C'est là, pour moi, un évènement beaucoup plus gros de conséquences pour l'avenir humain que la suprématie passagère d'une nation (je ne dis pas d'une race: car c'est une dérision de vouloir opposer une race à une autre, dans cette bataille d'Occident, où, en chaque nation, toutes les races sont mêlées.)

Je laisse délibérément au second plan les questions politiques. Elles ne

relèvent pas de l'art, et il faut les réserver pour des études spéciales. Mais quelles que soient la thèse que l'on soutient et les raisons sur lesquelles on l'étaye, nulle raison au monde n'excuse l'abdication de l'esprit devant l'opinion.

Quelques causes que l'on assigne aux origines de la guerre, et quelques responsabilités, rien n'autorise un homme de pensée à sacrifier l'indépendance de sa pensée et à vouloir opprimer celle des autres:

.....
Le développement universel des démocraties, mâtiné d'une survivance fossile: la monstrueuse raison d'Etat, a conduit les esprits d'Europe à cet article de foi: que l'homme n'a pas de plus haut idéal que de se faire le serviteur de la communauté. Et cette communauté, on la définit: Etat.

J'oserai dire que qui se fait le serviteur aveugle d'une communauté aveugle ou aveuglée—comme le sont tous les Etats d'aujourd'hui, où quelques hommes généralement incapables d'embrasser la complexité infinie des peuples modernes, ne savent que leur imposer, par le mensonge de leurs journaux et le mécanisme implacable de l'Etat centralisé, des pensées et des actes conformes

à leurs propres caprices, leurs intérêts, leurs passions et leurs folies—celui-là ne sert pas vraiment la communauté, il l'asservit et l'avilit, avec lui.

Quiconque veut être utile aux autres doit d'abord être libre. L'amour même n'a point de prix, si c'est celui d'un esclave.

De libres âmes, de fermes caractères—c'est ce dont le monde a le plus besoin aujourd'hui, le monde qui va ou qui retourne à la vie grégaire, par tous les chemins divers: soumission cadavérique des Eglises, traditionalisme intolérant des patries, unitarisme despotique des socialismes.

L'homme s'est lentement dégagé du

limon chaud de la terre. Il semble que son effort millénaire l'ait épuisé: il s'y laisse retomber; l'âme collective le happe; il est bu par le souffle écœurant de l'abîme... Debout! vous qui ne croyez pas que le cycle de l'homme soit révolu! Osez vous détacher du troupeau qui vos entraîne. L'humanité a besoin que ceux qui l'aiment lui tiennent tête, quand il le faut. Ce n'est pas en faussant, afin de la flatter, votre conscience et votre intelligence, qu'on lui rendra service; c'est en défendant contre elle leur intégrité, afin qu'elles soient ses guides.

ROMAIN ROLLAND.

(De «Soi-Même»)

M. V. BERARD A L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

M. Victor Berard, després de sa primera estada a Barcelona, vint-i-cinc anys enrera, fins aquesta primavera no hi ha tornat, donant-li, a l'Institut d'Estudis Catalans, un curs de tres conferències sobre la qüestió homèrica. Els temes de les tres conferències foren: I. La resurrecció d'Homer al segle XX; II. Calipso; III. Els Cíclops.

D. Eugeni d'Ors presentà M. Berard al públic barceloní. Després d'una indicació de les causes del retardament d'aquest curs, parlà del conferenciant il·lustre que el donava. Aquell «descobrir el Mediterrani» no és un tòpic parlant de la labor de M. Berard; acostar la inspiració homèrica a la materialitat mediterrània és, allora que descobrir un nou Homer, dur una nova descoberta del mateix Mediterrani.

En la primera conferència, M. Berard

exposà la qüestió homèrica com era ahir i com és avui. La crítica romàntica del segle XIX havia donat Homer com a inexistent, i els poemes homèrics com a eclosió del geni poètic del Poble grec, com a obra col·lectiva. Els corrents filològics, les descobertes de nova poesia èpica, les recerques crítico-filològiques, tot semblava conduir a aquesta opinió. Parlant d'ella, foren imaginades distintes hipòtesis per explicar la unitat dels poemes homèrics.

Però veu's-aquí que noves descobertes arqueològiques, el mateix avanç dels estudis sobre la poesia èpica, nous ordres de investigacions, reflexions noves, han mudat el corrent de la opinió, i ja es pot creure avui en un Homer que escrigué la Iliada i la Odissea.

Les aportacions més importants de M. Berard a la qüestió homèrica són les

moltes constatacions de l'exactitud geogràfica dels viatges d'Ulisses, basades en un mètode especial de interpretació dels noms dels llocs i en la comparació de les descripcions homèriques amb les descripcions de les *Inscripcions Nàutiques* i dels viatgers moderns. Oi més, en ses pròpies excursions minucioses per les costes de la mar Itàlica, M. Bernard duia la constatació de l'exactitud geogràfica de la Odissea fins als menors detalls. Sobre aquests temes foren donades les altres dues conferències.

Al nord d'Àfrica, al confí de les possessions espanyoles, en el golf de Bensos, hi troba la cova de Calipso. I al golf de Nàpols, la terra dels cíclops.

Tot el Mediterrani és, doncs, el mar de la Odissea. Tot el Mediterrani fou vist o conegut per Homer, qui, llavors, seria ja no un compilador ni menys un símbol, sinó com un Virgili grec, un poeta erudit, l'Homer del Parnàs de Rafael o el de l'ídil·li d'André Chénier.

J. M. C.

LA COALITION RÉPUBLICAINE

La «Coalition républicaine» constituïda de poc a França, ha tingut els seus enemics. No és una qüestió que calgui esbrinar aquí, la significació vera del novell Bloc. Però sigui quina sigui aquesta significació, és remarcable que el primer manifest de la nova Associació política parli com parla de la justícia essencial que en cada cas particular a resoldre caldria perquè vingui una pau duradora, del descrèdit de l'equilibri de les potències, i de la futura Societat de les Nacions.

El manifest acaba així:

La Coalició republicana fa seva la declaració de Mr. Wilson en son missatge del 11 de Febrer de 1918.

Els principis que es deurién aplicar són els següents.

1.º Caldria que cada part del reglament final es fundés en la justícia essencial del cas particular en qüestió i en els arranjaments que tenen més probabilitats a favor de tornar duradora la pau;

2.º Els pobles i les províncies no

seran objecte de barates entre les potències, com si fossin simples objectes mobles, o bé peons d'un joc, del gran joc—avui, però, desacreditat per sempre més—de l'equilibri de les potències;

3.º Sinó que caldria que tot reglament territorial que aquesta guerra impliqui, el dictés l'interés dels pobles afectats i en benefici llur, i no fos com una part d'un simple arranjament o compromís entre les pretencions d'Estats rivals;

4.º Totes les aspiracions nacionals ben definides hauran de tenir la satisfacció més completa possible, sense introduir, però, nous elements de discòrdia o d'antagonisme o sense conservar-ne d'antics que podrien en l'avenir rompre la pau d'Europa, i per consegüent del món.

Obeint les modalitats que cada cas reclami, però seguint aquests principis i els procediments que impliquen, les dificultats es poden abordar, a l'hora de les negociacions, mitjançant l'acció i sota l'autoritat de la Societat de les Nacions. D'una banda, totes les qües-

tions internacionals disputades, des de la d'Alsàcia-Lorena, símbol de la violació del Dret dels pobles, fins a les dels Balcans, de la Polònia, de les altres

terres irredentes, i, d'altra banda, tots els problemes econòmics essencials i mundials de l'avenir poden ésser resoltos en vista d'una pau definitiva».

CONGRÉS DE LES PETITES NACIONALITATS

Entre les nacions en guerra podria fer-se una distinció senzilla, unes que són opressores i altres que són oprimides. Les primeres parlen del dret des pobles a regir-se a si mateixos, però volen dir només aquells pobles que els enemics oprimeixen i esquarteren. Les úniques veus sinceres, en aquest punt, són les dels pobles oprimits, és a dir, les veus de gairebé totes les nacions petites i les veus de les grans quan parlen de territoris llurs anexionats a nacions veïnes.

A mida que les nacions es trobin més exhaurides, més l'accent egoïsta es farà oir. De la feblesa no pot esperar-se'n una sincera generositat. ¿No és manca

de generositat, per exemple, aquell no voler mai distingir la part francesa de la part alemanya d'Alsàcia-Lorena, i no voler mai dir res d'una partió que la marcarien els límits dels llenguatges?

En mig de la sordera de les grans nacions, que són més que no nacions, encara, potències, les nacionalitats subjectes a l'Austria-Hongria proclamen «que cada una d'elles té dret a constituir sa unitat d'Estat nacional o a completar-la per a assolir sa plena independència política i econòmica.» I, després, que «no és la Nació que deu servir a l'Estat, sinó l'Estat que hauria d'ésser l'instrument de la Nació.»

ELS AMICS D'EUROPA seràn servits per abonament al periòdic VIDA OLOTINA a qui es dirigeixi a l'Administració, acompanyant l'import de la subscripció que és de 1'25 pessetes al trimestre.

ADREÇA DEL PERIÒDIC: Passeig de Blay, 52, OLOT.—ADREÇA DEL COMITÉ: Carrer de Balma, 65, 1er., BARCELONA.

Impremta de Pere Aubert=Olot